

Dohledový benchmark č. 3/2013

K oprávnění pojišťovny požadovat prokazování změny vlastníka vozidla při zániku pojištění podle § 12 odst. 1 písm. a) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla

Podle § 12 odst. 1 písm. a) zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla“), zaniká pojištění odpovědnosti dnem, kdy pojistník, jeho dědic, právní nástupce nebo vlastník vozidla, je-li osobou odlišnou od pojistníka, oznámil pojistiteli změnu vlastníka tuzemského vozidla.

Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla modifikuje obecnou právní úpravu zániku pojištění majetku a odpovědnosti obsaženou v zákoně č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v tom směru, že zánik pojištění váže nikoli na samotnou změnu vlastnictví, ale na oznámení této změny pojistiteli. Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla tedy nezaniká přímo změnou vlastnictví, ale až dnem, kdy je taková změna pojistníkem¹ oznámena pojistiteli.

Pro zánik pojištění je tedy relevantní oznámení takové změny, nikoli její doložení (prokázání). Nicméně předpokladem oznámení je vždy to, že k oznamované změně ve skutečnosti došlo. Jen oznámení změny vlastnictví, ke které skutečně došlo, je způsobilé přivodit zánik pojištění. Pokud by byla pojistiteli oznamována změna, která nebyla uskutečněna, nemůže takové oznámení vést k zániku pojištění.

Z výše uvedeného důvodu proto pojistiteli obecně není možné upřít právo ověřovat, zda oznámení pojistníka o změně vlastnictví vozidla odpovídá skutečnosti, a za tímto účelem požadovat po pojistníkovi splnění dodatečné informační povinnosti spočívající v doložení jeho oznámení dokumenty či doplňujícími informacemi (např. smlouvou o převodu vlastnictví, čestným prohlášením, ale i jinými nepřímými důkazy) za podmínky jejich relevance ke změně vlastnictví.

Předpokladem výše uvedeného postupu pojistitele však je, že tato dodatečná informační povinnost pojistníka bude předem výslovně sjednána v pojistné smlouvě, resp. v pojistných podmínkách. Bez takového smluvního ujednání pojistiteli právo na dodatečné informace a doklady nevzniká.

Nelze tak vyloučit, aby pojistná smlouva obsahovala požadavek na doložení (prokázání) změny vlastnictví a konkretizovala způsob, formu a obsah oznámení o změně vlastníka a jeho příloh. V rámci sjednané dodatečné informační povinnosti pojistníka pak může být požadováno předložení např. technického průkazu vozidla s vyznačenou změnou vlastníka nebo výpisu z evidence vozidel, byť se jedná pouze o důkaz nepřímý, jelikož zápis v registru vozidel nemá konstitutivní účinky².

¹ Pokud se v tomto benchmarku hovoří o pojistníkovi, platí to obdobně i pro další osoby výslovně uvedené v ustanovení § 12 odst. 1 písm. a) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

² Podle ustanovení § 12 zákona 56/2001 Sb., o podmínkách provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, je vlastník vozidla povinen do 10 pracovních dnů od skutečnosti, která zakládá změnu zapisovaného údaje, požádat o zápis změn.

Nutno však poznamenat, že **splněním sjednané dodatečné informační povinnosti pojistníka zánik samotného pojištění nelze podmiňovat, neboť pojištění v každém případě zaniká již dnem, kdy pojistník změnu vlastnictví pojistiteli oznámil** (rozumí se za předpokladu, že ke změně skutečně došlo).

Pokud pak pojistitel i s odstupem času zjistí, že změna vlastnictví, k níž se vztahovalo oznámení pojistníka, nebyla realizována, musí vycházet z toho, že pojištění nezaniklo a že nadále trvá, včetně všech s tím souvisejících práv a povinností, tedy spolu s právem pojistitele nárokovat doplacení pojistného za celou dobu trvání pojištění, a to bez ohledu na skutečnost, že např. vlastník vozidla již v mezidobí uzavřel pojistnou smlouvu s jiným pojistitelem. Stejně tak by s trvajícím pojištěním byla spojena povinnost pojistitele poskytnout v případě pojistné události pojistné plnění.

Upozornění:

Informace obsažené v tomto materiálu vyjadřují názor pracovníků sekce dohledu nad finančním trhem ČNB, který je aplikován v dohledové praxi. Soud a případně i bankovní rada ČNB mohou zaujmout odlišný názor. Postup v souladu s informacemi v tomto materiálu však bude ČNB při výkonu dohledu nad finančním trhem považovat, v mezích okolností konkrétního posuzovaného případu, za postup v souladu s relevantními právními předpisy vztahujícími se k dané oblasti.

Datum: 16. dubna 2013